

Werkwijze 'De Nieuwe Brugklas'

Handleiding werkwijze klas 1 en 2 h/v SG de Rietlanden

Inhoudsopgave

I.	Samenvatting	2
	Pijlers van ons onderwijs	
II.	De les	3
	Start van de les	
	Instructie	
	Verwerking: studiewijzer met keuzes	
	Didactisch coachen in de les	
III.	Coaching	4
	Didactisch coachen	
	Coach gesprek	
	_Toc11679253	
	Mol gesprek	
	Rubrics	
IV.	Het team: een zelfsturende professionele leergemeenschap	7
	Leren met en van elkaar.	
	Overlegmomenten	

Samenvatting

In het schooljaar 2018-2019 zijn we op de Rietlanden gestart met de pilot 'De Nieuwe Brugklas'. Onze doelstelling was om zowel collega's als leerlingen mee te nemen in de ontwikkelingen naar onze nieuwe school Porteum. In dit handboek delen we onze *best practices*, zodat de resultaten en ontwikkeling van ons als team worden geborgd, maar ook om collega's die aansluiten bij deze ontwikkeling op school, op de Arcus en SGL handvatten te bieden. Dit is een levend document, maar geeft wel het beginpunt aan van hoe we graag met elkaar willen werken.

[Link naar onderwijskundige principes start pilot 'De Nieuwe Brugklas'](#)

Pijlers van ons onderwijs

De werkwijze van De nieuwe brugklas 2018-2019 verschilt van de tot nu toe gebruikelijke manier van werken op de drie SVOL-scholen. Leerlingen krijgen hiermee meer keuzevrijheid en autonomie (plannen, keuzes maken, samenwerken, werkwijze, uitvoering en reflectie).

De leerlingen helpen elkaar en samen bereiken zij leerdoelen. Hierbij worden de leerlingen begeleid door hun persoonlijke coach, mentoren, ouders en eventueel externe experts. Ze leren door na te denken, doelen te bepalen, met een gedegen voorstel te komen, een ander te overtuigen, hier feedback op te ontvangen en het aan te passen om het vervolgens uit te voeren en hierop te reflecteren.

Het doel is meervoudig. Wij hopen dat de leerling meer plezier krijgt in het leren (motivatie), dat de leerling zich vaardigheden eigen maakt om keuzes te kunnen maken en te kunnen uitvoeren (samenwerken, communiceren, kritisch denken en empathisch zijn). School en leren worden verbonden aan autonomie, verantwoordelijkheid en kennis.

De leerdoelen (SLO, 2016) voor havo-atheneum zijn:

1. zelf leerstrategieën kunnen toepassen;
2. regie kunnen nemen over eigen leerproces;
3. samenwerkend kunnen leren;
4. kunnen reflecteren op eigen handelen.

Deze benadering behoort tot de methode verdiepend leren (Fullan, 2018) waarvan kan worden aangetoond dat deze werkwijze de leerling helpt de leerdoelen sneller te kunnen bereiken.

Verdiepend leren is mede gebaseerd op de zelfdeterminatie theorie (Ryan, 2017) waaruit blijkt dat de leerling nodig heeft:

Autonomie

Verbinding

Competentie

Zodra leerlingen deze drie elementen worden geboden, neemt hun gevoel van welbevinden toe, wat tot grotere motivatie leidt en de leerling in staat stelt meer leerdoelen te behalen.

De les

Start van de les

De les wordt gestart met het format van TROTS. Als de eerste leerlingen binnen komen, hebben ze op dat moment 3 minuten om onder de volgende voorwaarden klaar te zitten:

Telefoon uit in de tas / garderobekastje;

Rustig binnenkomen;

Op je eigen plek (plattegrond);

Tas op de grond en jas op de gang / in je garderobekastje;

Spullen voor je op blz ...

Op het moment dat de timer afloopt en een leerling nog niet klaar zit, heeft hij/zij een eerste waarschuwing. Dit wordt inzichtelijk gemaakt door de naam op het bord te schrijven.

[Link naar format TROTS \(SMART\) - PowerPoint](#)

Instructie

- De docent start met de studiewijzer om te vertellen wat er deze les wordt geleerd en wat de verwerkingsmogelijkheden zijn.
- De docent bepaalt of een instructie verplicht is voor de hele groep of dat de instructie facultatief is.
- Het streven is om de instructie binnen 25 minuten (een halve les) te houden. Deze instructie is altijd in de eerste 25 minuten van een lesuur.

Verwerking: studiewijzer met keuzes

De studiewijzer is de basis van waaruit gewerkt wordt en is enorm belangrijk bij het geven van autonomie en eigenaarschap van de leerling, maar is ook gericht op het ontwikkelen van de leerling.

Ieder vak in leerjaar 1 en 2 van de havo/atheneum en atheneum maakt verplicht een studiewijzer per week en deze studiewijzer heeft de volgende opbouw:

P 1	Vk	Basisstof (verplicht)	Keuzedelen (kies minimaal 1 keuzedeel per week per vak)	Af	✓
		Leren	Maken	Verrijking / Verdieping / Verwerking	
	EN				

De basisstof is het werk dat elke leerling tot zich **moet** nemen, omdat dit belangrijk is voor het vak. In de keuzedelen wordt er gedifferentieerd. Dit kan door het aanbieden van verrijking, verdieping of verwerking. Door de leerling wordt er minimaal 1 keuze gemaakt per vak per week.

[Link naar lege studiewijzer](#)

Didactisch coachen in de les

De verwerking is het moment om leerlingen te coachen volgens de methodiek van het didactisch coachen. Het geven van feedback is belangrijk voor het leerproces van de leerling en voldoet aan de volgende aspecten: het is specifiek, doelgericht, kort en krachtig en wordt positief/opbouwend verwoord. Het volgende hoofdstuk is een samenvatting van het boek "Didactisch Coachen" van Lia Voerman en Frans Faber. Collega's worden de aankomende jaren geschoold door middel van de cursus didactisch coachen.

Coaching

Iedere klas heeft twee mentoren. Zij zijn samen verantwoordelijk voor het welbevinden van de leerling/de groep, het maken van afspraken en de groepsvorming van de klas.

Naast de twee halve uren aan het begin van de dag, worden er ook banduren aan het einde van de dag ingeroosterd waarop de mentoren afspraken kunnen maken.

Iedere mentor heeft ca. 15 persoonlijke coachleerlingen. Met iedere leerling wordt een eigen leerdoel bepaald. Dit leerdoel wordt gemonitord en bij behalen gevierd, waarna een volgend leerdoel wordt bepaald.

Didactisch coachen

Didactisch coachen is een planmatig- en doelgerichte wijze van coachen en feedback geven door de leraar, op een manier die motivatieverhogend en leerbevorderend werkt.

Feedback geven

Leraren geven naar hun weten vaak feedback aan de leerlingen in de les. Ze hebben echter niet door dat de feedback die ze geven vaak te algemeen is. Denk aan een uitspraak als: "Goed gedaan".

De leerling weet hierbij niet wat hij/zij exact goed heeft gedaan.

Het is voor de leraar belangrijk om specifieke feedback te geven, zodat de leerling ook exact weet wat goed is gegaan.

Vragen stellen

Er zijn drie categorieën bij het stellen van vragen. Als wij onze leerlingen zo goed mogelijk willen laten leren is het van belang om diepgaande vragen te stellen. Hierdoor weten we leerlingen te motiveren en te stimuleren om goede resultaten te behalen. Hieronder staan de drie categorieën beschreven.

De juiste feedback aan de leerlingen voldoet aan de volgende aspecten:

- het is specifiek;
- doelgericht;
- kort en krachtig;
- wordt positief opbouwend gegeven en in de verhouding van 3:1 (positief vs. opbouwend)

Categorie 1 vragen	Categorie 2 vragen	Categorie 3 vragen
<ul style="list-style-type: none">• Alle gesloten vragen die je met ja of nee kunt beantwoorden.• Feiten vragen.• Vragen over de gehanteerde regels in de klas.• Retorische vragen.	<p>Alle vragen die gaan over redeneringen ten aanzien van</p> <ul style="list-style-type: none">• de inhoud;• strategie;• modus. <p>Deze vragen geven de leraar de mogelijkheid tot feedback geven.</p>	<p>Vragen die betrekking hebben op</p> <ul style="list-style-type: none">• zelfregulatie;• modus. <p>Deze vragen gaan vaak over hoe de leerlingen hun eigen leren reguleren, maar ook hun eigen modus.</p> <p>Door vragen te stellen over persoonlijke kwaliteiten realiseer je meer zelfbewustwording bij de leerlingen.</p> <p>Je kunt ook vragen stellen over de voorbereiding, over de sturing tijdens het leren en over de reflectie na het leren.</p>

Vragen stellen en feedback geven op de strategieën die leerlingen hanteren

Bij didactisch coachen worden er drie soort leerstrategieën gehanteerd:

Cognitieve strategieën	Metacognitieve strategieën	Meta-modus strategieën
<p>Cognitieve strategieën gaan over de manieren hoe je leert.</p> <p>Het gaat hierbij om</p> <ul style="list-style-type: none">• herhalen;• verdiepen;• structureren.	<p>Bij metacognitieve strategieën worden de leerlingen geholpen bij het denken te ordenen.</p> <p>Voorbeelden hiervan zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">• dat de leerlingen vooruitkijken;• tijdens het leren hun leren checken;• achteraf terugblikken op wat ze geleerd hebben.	<p>Meta-modus strategieën zijn manieren om de leerling bewust te maken van zijn/ haar emoties en gevoelens, en deze zo nodig te beïnvloeden.</p> <p>Het kan leerlingen erg helpen om zicht te krijgen op hun eigen modus en over strategieën te beschikken om daarmee om te gaan.</p>

Aanwijzingen geven

En aanwijzing is een korte instructie of het geven van informatie over wat iemand zou moeten of kunnen. Dit staat in tegenstelling tot het geven van feedback. Feedback gaat namelijk over wat iemand doet. Volgens het boek Didactisch Coachen wordt onderscheid gemaakt tussen de start van het leerproces en de leerlingen die al verder op weg zijn in een leerproces.

Start van een leerproces

Bij de start van het leerproces worden er eerst meer aanwijzingen gegeven aan de leerlingen. Er is dan nog te weinig kennis en kunde aanwezig om vragen te beantwoorden. Wel kun je in het begin feedback geven op de metacognitieve strategieën en kun je modus en meta-modusstrategieën geven als afwisseling. Tijdens het leerproces moet de leraar zich wel bewust zijn van het feit dat veel aanwijzingen achter elkaar dezelfde invloed kunnen hebben als negatieve feedback. Leerlingen gaan geloven dat zij de aanwijzingen nodig hebben omdat ze het zelf niet kunnen.

Leerlingen die verder op weg zijn in een leerproces

Wanneer leerlingen verder in het leerproces zijn is het van belang minder aanwijzingen te geven en meer vragen te stellen en feedback te geven. Wel kunnen aanwijzingen de leerlingen juist op weg helpen om verder te komen. Deze aanwijzingen worden gegeven op inhoud, strategie, modus en de persoonlijke ontwikkeling. De aanwijzingen in deze fase van het leerproces worden gecombineerd met voorafgaande feedback of gevolgd door een vraag.

Interactieproces

Bij didactisch coachen hanteren we voor interactie met de leerling de ABC formule.

- De A staat voor aandacht voor de leerlingen. Echt contact maken met de leerling is belangrijk bij het leerproces.
- Bij B kies je welke interventie je gaat gebruiken: Bevragen, Beweren of Benoemen.
- De C staat voor Checken. Hoe reageert de leerling? Komt de feedback binnen? Hoe komt de feedback binnen? Je kunt dit doen door observatie of door vragen te stellen.

Coachen en Scaffolding

Scaffolding is een begrip dat al lange tijd gebruikt wordt in het onderwijs. Scaffolding is een manier van omgaan met leerlingen waarin de leraar eerst diagnosestrategieën toepast (wat weet de leerling al en wat is het probleem,) vervolgens de interpretatie checkt, intervisiestrategieën toepast vragen stellen, aanwijzingen en feedback geven en het begrip vervolgens checkt.

De vragen die Didactisch coachen hanteert geven handvatten om scaffolding vorm te geven. In de diagnosefase worden vooral categorie 1 en 2 vragen gesteld, maar op het moment van interventie worden ook categorie 3 vragen toegepast. Middels de vragen van didactisch coachen heeft de leraar meer grip op de intervisie fase bij scaffolding. Zo slaagt de docent erin de leerlingen zelfstandig te laten leren.

[link naar de observatierubric](#)

[link naar informatie over scaffolding](#)

Coach gesprek

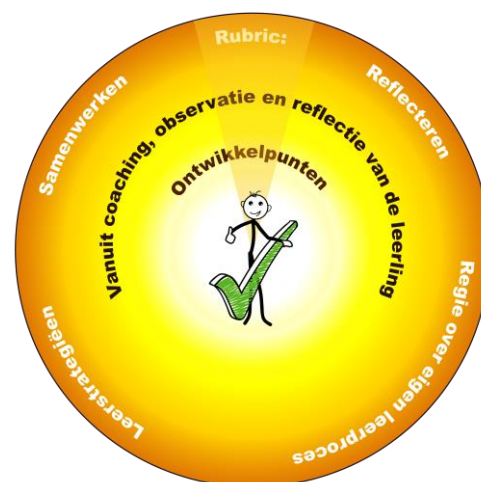
Om het coachgesprek vorm te geven gebruiken we een gesprekswaaijer die is ontwikkeld door collega's in het land tijdens leerling2020.

[link naar de gesprekswaaijer](#)

[link naar de rubric voor docenten](#)

Figuur 1 Leerdoelen brugklas 1 havo-vwo

Mol-gesprek

Minimaal 2 keer per jaar bereidt de leerling een MOL-gesprek (mentor-ouder-leerling) voor, waarbij de leerling de ouders en coach uitnodigt. De leerling is de gespreksleider en geeft aan hoe hij/zij reflecteert, wat hij/zij wil proberen en wie of wat hij/zij hiervoor nodig heeft. Deze gesprekken komen in plaats van de mentorspreekavonden en duren ca. 20 minuten.

[Link naar standaardpresentatie voor het Mol-gesprek](#)

[Link naar uitleg over inzet van het Mol-gesprek](#)

Rubrics

Om inhoud te geven aan de ontwikkeling en de groei van de leerling maken we gebruik van rubrics. De coachgesprekken worden zo ingericht dat de volgende vaardigheden worden ontwikkeld:

1. zelf leerstrategieën kunnen toepassen;
2. regie kunnen nemen over eigen leerproces;
3. samenwerkend kunnen leren;
4. kunnen reflecteren op eigen handelen.

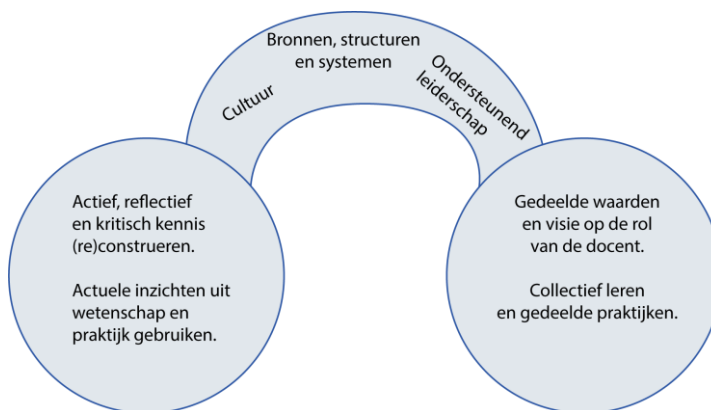

[Link naar de complete rubrics](#)

Het team: een zelfsturende professionele leergemeenschap

Leren met en van elkaar

De essentie van het team van De Nieuwe Brugklas is het leren; leren met en van elkaar en van onze leerlingen. In ons team willen we de kwaliteit van het onderwijs verbeteren en onze manier van werken afstemmen op elkaar, zodat er een optimaal leerklimaat ontstaat. In ons team helpen en ondersteunen we elkaar waar nodig en werken we transparant. Het proces van ons, als team, om gedeelde kennis op te bouwen, gezamenlijke beslissingen nemen over het curriculum en de beoordelingen is belangrijk. Samen leren we een betere onderwijspraktijk vorm te geven.

Figuur 2 Bril van de professionele leergemeenschap

Overlegmomenten

Voor het schooljaar 2019- 2020 is er in de week een vast overleg gepland met het kernteam. Tijdens het overleg werken we met de scrummethode. Dit doen we zodat we resultaatgericht werken.

[Klik hier om een kort informatiefilmpje over scrum te bekijken.](#)

